

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytörszékben.

A husvét hite.

A mi Urunk Jézus Krisztus husvétjében nyílik meg a küzdelmes s kietlen világnak legszebb oázisa, mely telítve van tavaszi üdéséggel, virággal s illattal. Az élet s az öröm lelke leng végig rajta s a szépség geniusza ünnepe fölötté. A züllő világ futóhomokja itt le van kötve; tövis, bogáncs nem terem rajta, hanem a halhatatlan erény pálmái alatt az örök élet kenyerének arany kalásza reng fölötté. Kísértetek nem járnak árnyában, bűn és halál nem ijeszt ott rongyosan s éktele-nül, hanem a föltámadás anyagai s illat-áramok lejtnek ligetein mintha hála-imáknak, Te-Deumoknak lehetnei volnának; napsugár, a föltámadás reggelének napsugara játszik a lombok közt; az égen felhők úsznak, ragyogó felhők, mintha annak a szent, Krisztust takaró gyolcsnak patyolat-fosztlányai volnának s némán cseng-bong mindenfelé, de úgy, hogy a lélek hallja, az „Alleluja... föltámadott... el nem pusztult... teste is érzékiség-ből szellembé öltözött... él, él a Föltámadott.

Mindenki eltalál az örök, halhatatlan életnek oázisába, ki Krisztus husvétját hitben s örök reményben átélni tudja s a

ki a halhatatlan életnek biztosítékára s alapjára saját maga lelkében rányit. Az örök élet már megvan bennem, hiszen én vagyok annak kioldása s h: a meghalok, de a lelken új világalakuláskor, melyet az Isten lelke egy második újjá-teremtésben indít meg a földön, ismét testet vesz, testet, amely a lélek szépségébe öltözik, ha ugyan képes volt az erény szépségét s harmóniáját kialakítani önmagán. Az a második élet örök élet lesz; a silány földi lét csipkebokrába leszáll majd akkor az örök, boldog élet szent tüze.

E gondolatok oly kétségesek, ez érzések s elfogódások oly lágyak és édesek, másrészt oly mélyek és erőteljesek, hogy az ember bennük az Isten érintéseit érzi, melyek szíven-lelken üthetnek, emelnek s kimondhatatlanul boldogítanak. Így szokott az élet-érinteni; még pedig az örök élet.

A világ élete is titokzatosan s hatalmasan tud a lelkünkbe nyulni. Érintéseit érezzük, mikor gyönyörű szép vidékek, a tenger, a bűvös alkony benyomásait vesz-zük; érinti a lelkünket a hegyeken előmlő, esti harangszó, a goth dóm, a benne elnyújtott vágy, a csengő némaság, a temető, az első virágszál a fölthantolt siron; érinti a lelkünket egy-egy magányos séta Róma falai alatt, az első csók Palaestina sz. föld-

jén, az éjjeli imádság az öröklámpa pislogásánál, a harangszó a karácsonyi éjben. De ezek fölül ha talmasabb és bővösebb az Isten érintése, melytől a lélek lesz il-latos s virágos annyira, hogy önéletének legmélyebb forrásai. Ezek a belső, isteni életnek, a bennünk rejlő Istenországának forrásai. Ez a belső, isteni szép világ el-zárt kert: örömeit, színeit, pompáját csak a lélek élvezheti maga. Idegeneknek tilos a bemenet! S amennyiben élvezi, annyiban erősödik is tőle, úgy hogy ellensúlyozni tudja vele az egész világot vásáros lármájával s lármás benyomásaival. Nem ütök-zik meg azon, hogy mások nem olyanok mint ő, — hogy mások hétköznapi-ság-ban élnek, mikor ő ünnepe, — hogy másoknak csillag, pipacs, égbolt buzavirág, sárguló vetés, rügyező erdő, ünneplő hegy-csúcs, bodros völgy nem tud mondani egy kuk-szót, — hogy lelkünk nem tud odata-padni ez édes formákhoz, hogy az élet disz-harmoniát kiegyenlítse s összhangba hozza. Mondom — nem ütök-zik meg mindezen s végre is arra a következtetésre jut, hogy kevés az érzék a földön az igazi élet iránt. Kezdi érezni, hogy magányosan áll s ke-vesen értik, de nem úgy áll mint az erdei rét a zügó-bugó rengetegben, de mint az oázis az éktelen, sarga homoku pusztában.

A dekadence problémája.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —
Irtá: **Dr. Prohászka Ottokár.**

Korunkban egy különös, idegenszerű sző lett népszerűvé s a hozzá csatolt gondolat immár közérzést jelent: ez a szó a dekadence. Dekadens a művészet, a társadalom, dekadens a filozófia, a gondolat, dekadens a politika s dekadens maga az ember.

A dekadence annyi, mint hanyatlás. A köz-felfogás ezt a fogalmat csatolja a szóhoz, a hanyatlás, bomlás, züllés gondolatát, mely mint kínos, mint zürzavaros benyomás lakik milliók lelkében, e benyomástól fáradt, lever, beteges, kedvetlen lesz az ember. E benyomáshoz fűződik még az az érzés, hogy e folyamat szükségszerű és föltartoztathatatlant, hogy e hanyatlás és hal-doklás a szellemi világban ép olyan, mint őszkor a levélhullás; a nyírok fojtó szaga ömlik el az ősi erdőben s az ember borzad és fázik tőle, de nem változtathat rajta. Megszállja tehát lelkét valami mélyeséges, bánatos érzés, az élet esté-jének melancholiája, mely lelkésülést kioltja, mint az éjjeli a pislogó pásztortüzeket s a tehetetlenség s erőtlenség passzivitásába meríti az embert. A dekadens ember szomorú, erőten, elkinzott exszisztencia.

De hiszen szomorú, erőten elkinzott em-berek mindig voltak, a klasszicizmus fénykorá-ban épúgy, mint a renaissance világhódító kor-szakában; a haldokló Róma falai közt épúgy, mint a francia forradalom tomboló viharában: betegség, elhalás, hanyatlás, és sötét, komor vég

mindenütt kísért, ahol ember él s dekadence még sines mindenütt és mindig. Tagadhatatlan, nem minden betegség, elhalás és hanyatlás terjeszti ki a dekadence denevér szárnyait a vi-rágzó föld fölé; dekadence az a nagy betegség, az a nagy elhalás, amelyet nem egyesek, hanem kulturák betegnek; dekadence nem az egyesnek, hanem világnézeteknek haldoklása; a dekadenc-etől nem Káfael, hanem a művészet irányzatai halnak meg; társadalmaknak, kulturáknak, kor-szakoknak csenditenek benne; dekadence a nagy halál, melyben a legnagyobb aspirációk, utópák és korszakok adják ki lelküket s e nagy haldok-lástól azután beteg lesz s elgyöngül, elkedvetle-nedik s elundorodik mindenki, szóval, dekadens lesz maga az ember!

S ugyan miért halnak el a kulturák, miért fonyadnak el s terünek el őszi nyirkos fekhelyükre a szép tavaszban kivirágzott, erőteljes korszakok? Honnan az öreg estének melanchó-liája a pacsirta énekek ébredő hajnalhasadás után? E kérdésekre megfelel a történet a tényre való utalással s a filozófiai tény okának földéri-tésével; hallgassuk meg mindkettőt. A világtör-ténetnek nagy ténye az, hogy a születés, fejlődés és elhalás mindenütt érvényesül, hol az élet a történelem folyamán bármily alakban jelenke-zik; kivétel az örök élet képez, mely azonban a történelemen túl áll. Minden eszme térfoglalása, minden irányzat beköszöntése, minden gazdasági rendszer és kulturárány, ha nem is foglalja el rohamban a világot, sőt néha keserves küzdelmek árán bírja csak megvetni lábát, mégis nagy erő-készlettel s expanzív energiával kezdi meg útját, küzd, halad, fejtik, virágozik, hódít, pompázik, diadalokat ül, mámorba kerget, énekel; de virá-gzása nem örök, pompáján savok tűnnek föl,

diadala józanabb lesz, éneke el-elakad. Föl-föltünedeznek hiányok, kivánalmak, jelentkeznek ki-fogások, hallatszanak zugolódások, igények za-jonganak, melyek nincsenek kielégítve s lelkesül-és helyébe éies kritika ül, mely a mámort el-oszlatja s a temetkezési vállalatnak ajtót nyit, mondván: itt nemsokára temetés lesz, készülje-tek. A kulturák e nagy halálát jelzi a római költő: Cernimus exemplis oppida posse mori. Nagy tények bizonyítják, hogy államok, kulturák elhalnak. Nemcsak érszakos halálal, milyennel Babylon, Ninive, Róma; nemcsak kardre hányatva, amilyen halált sirt a költő: vagy jönni fog, ha jönni kell a nagyszerű halál, s a sirt, hol nemzet tűnik el, népek veszik körül; vannak természete-s halálok vérontás, kard, barbár buzogány nél-kül is, hol nem népek, de a népek kulturái, esz-ményei, törekvései halnak meg; hol temetés van, melynek gyásza minden lelken kiann ül s melytől senki sem szabadulhat.

A történelem színterén gyakran vonulnak el ily temetések eltemették a klasszicizmust, el-temették a görögöt, a renaissancet, eltemették a filozófiákat, el a művészi kulturákat; eltemették a világnézeteket; végig a történelemben voltak ko-rok, melyeken meg lehetett érezni a haldokló kultúrepóchnak végső örökletéseit s deliriu-mait — meg lehetett érezni, hogy a vég nincs messze s hogy az életszikranak utolsó lobbanása után sötétül lesz, melynek egén új csillagok ki-gyulladását, új hajnalok hasadását, új napok keltét látni még nem lehet. — Oka az élet ez elhalásá-nak, a kulturák e dekadenciájának, a kulturákat hordozó gondolatnak a művészeteket fejlesztő in-spirációnak véges energiája. Ezek a nagy eszmék, ezek a világitó szempontok, hol új világnézetek és új művészi irányok nyúlnak, egyoldalúak; egy

Mai lapunk 10 oldal.

csupán az utca világításra van a szerződés tartamára kizárólagos joga.

Hogy mikor érkezik meg ily új telep építésének az ideje, az első sorban a városi hatóság megírására alá esik, de nem tartozik a lehetőségek közé, hogy ez már a közel jövőben is létesíthető, mert a magánosoknál lévő berendezések, legkisebb változás nélkül kapcsolhatók az új telep vezetékehez.

ÜJDONSÁGOK.

— **Előléptetés.** *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter *Krécsy* Miklós államépítészeti kir. mérnököt főmérnökké nevezte. A kiváló mérnöknek, a ki városunkban is köztiszteltnék örvendő, mi is szívből gratulálunk.

— **Eljegyzés.** *Nagy* Béla főreáliskolai tanár ma eljegyezte *Kuthy* Jolán kisasszonyt, *Kuthy* József dr. ny. főigazgató bájós leányát.

— **Tomn Béla hangversenye.** Április hó 14-én a Szent István Teremben tartandó hangversenyről már megemlékeztünk, műsorát a következőkben adjuk: 1. Mignon. Nyitány. *Nagy* zenekarra. 2. Bach. Hegedűverseny. Előadja: *Tomn* Béla. 3. Wagner. Határtalan bizalmam... Lohengrinből. Enkeli: *Frycsaj* Richárd. 4. Raff. Cavatina. *Frycsaj*. Trümmerei. Uj! Első előadás! Előadja: *Tomn* Béla. 5. Volkmann. Zeneképek. Delibes. Piccicati. Előadja: a *Zenekedvelők Egyesülete*. 6. Vieuxtemps. Hegedűverseny. Előadja: *Tomn* Béla. — Kezdeté este 8 órakor. E hangversenyre a jegyek április 2-től kezdve kaphatók *Schmelzer* Jákó Nádor-utcai üzletében. Helyárak: Páholyok 16, 12 és 8 korona. Zsöllye 3 korona. Szamozott ülőhely 2 korona. Állóhely 1 korona. Tanulójege 50 fillér.

— **Szigeti Andor**, a szintársulat kedvelt színésze, aki már két színiévadca kedvező volt a közönségnek, has- és fejfűszesban súlyos betegesen fekszik Iskol-utcai lakásán. Állapota válságos; a legutóbbi értesülésünk szerint azonban van némi remény felgyógyulásához.

— **A Zenekedvelők Egyesülete**, mely husvét hétfőn este 8 órakor a Szent István-teremben tartja IV. filharmoniai, ez évadban utolsó hangversenyét, szerdán este a főpróba után kedves házi ünnepet rendezett abból az alkalomból, hogy szeretett karnagyja *Frycsaj* Rikárd az előtte való nap töltötte be életének 40-ik s itteni karnagyi működésének 10 ik esztendőjét. Próba után a Dréher-féle sórcsarnokban volt családi összejövetel, mikor is a honvédezen résztvevő tagjait is megvendégelték. Az ünnepelt, kinek tíz évi ittműködése alatt városunk zenei életének emelésében óriási része van, itt szinte zenei kulturát, zenei levegőt teremtett, érthető tehát, hogy közönségének dédelgetett kedvencévé lett. A váratlan, de talán épen azért annál jobban eső megemlékezésre színi sem birt a meglepetéstől. Érdemeit s a Zenekedvelőkhez való bensőséget, jó viszonyát *Tomn* Béla igazgató és *Medgyesy* József titkár beszédei méltatták.

A hétfői hangversenyre, mint értesültünk, városunk legelőkelőbb műértői és zenekedvelői váltották meg jegyüket. Kellémek újítást képez a műsor, melyben az egyes zenészművek megnevezése után azok szóbeli jellemzését és magyarázatát is olvashatjuk.

— **Lecke a katekizmusból.** Alapos leckét adott az oxfordi angol egyetem világhírű lapdarugó egylete a magyar sportegyletnek a tizparancsolat harmadik parancsából. A magyar sportegyletnek tudvalegőleg meghívták az oxfordiakat egy foot-ball metschre a husvéti ünnepek alkalmából. Az angolok szívesen ígérték meg elfogvetelüket, de kijelentették, hogy husvét első napján, a keresztyénység e magasztos ünnepén ők nem szoktak lapdát rugni, hanem templomba mennék s a nap többi részét szolid, csendes szórakozásban szolták eltölteni. Más napokon azonban kaphatók a versenyre. Hogy az „Uj Lap” kitűnő kifejezésével éljünk, ez a lecke valóóságos

„angol pofon magyar ábrázaton.” Légljelmezőbb, hogy az angolok protestánsok, Magyarország pedig talán nagyrészen katolikus volna: Vagy talán zsidó? Tény az, hogy az angol pofontól a magyar (?) zsidó újságírók orrávéré eredt el legjobban.

— **Iparosaink Kossuthj.** Az önálló vámtérület, valamint a magyar jegybank kérdése a mi ipartestületünket is megmozdította, hogy határozott állásfoglalásának ezen a téren is kifejezést adjon. Márciusi havi közgyűlésén ugyanis a következő felirat küldését határozta el a közgyűlés:

Nagyméltóságú Miniszter Ur!

A székesfehérvári ipartestület előjárósága március havi ülésén: tüztesen foglalkozott a kiegyezés ügyével s ennek kapcsán egyértelmű és egyérelmű határozatként kimondta, hogy a kiegyezés ügyében Nagyméltóságának megalukvást nem tűrő hazafisága, az önálló vámtérülethez, illetve a rövid lejáratu vámszerződéshez való tudatos és szívós ragaszkodása iránt teljes bizalommal viseltetik.

Ugyanezen ülés határozatából folyólag határozott reménnyel és teljes bizalommal fordulunk Nagyméltóságodhoz, legyen kegyes széleskörű tudásának minden erejével; közjogi méltóságának nagyjelentőségű tekintélyével odahatni, hogy a magyar törvényhozás semmiféle olyan, Ausztriával létesítendő meg egyezést el ne fogadjon, amely Magyarországot 1917. éven túl teljesen szabad, független intézkedési jogában megbénítaná. A magyar nemzet egyetemének régi óhaja teljesül, ha a magyar önálló nemzetiségünk már 1911-től, a teljesen önálló magyar vámtérület 1917-től létesül s alkotmányunk biztosítékai törvénybe iktattatnak.

Midőn a székesfehérvári ipartestület előjáróságának határozatáról Nagyméltóságodat jelen feliratban értesítjük, közel ezer iparos kérelmét juttatjuk Nagyméltóságod színe elé.

Maradtunk megkülönböztetett tisztelettel Nagyméltóságodnak szolgálattész hiva:

Székesfehérvár 1907. március hava.

Kirivits Bódog
ipt. jegyző.

Say Ferenc
ipt. elnök.

— **A mi legényeink.** Sok nem szépet is hallottunk már a mi fehérvári legényeinkről. Sokszor olvastunk róluk már az újságokban is. Ha a közönség tudomást vesz a rosszról, miért ne halljon inkább a mi ifjuságunk azon dicséretes cselekedeteiről, a melyek méltán megérdemlik az elismerést. A székesfehérvári földműves ifjuságnak van egy derék csapata, a mely egész éven át, de különösen a naghét folyamán megmutatta, hogy a szépet és nemeséret igazán tud lelkesedni. Dáldárjuk, a mely a Felsővároson Kammel József kántor, a Vízivároson pedig Keller Gyula tanító vezetése alatt működik szép énekekkel, Urunk kinszenvedésének oly szép előadásával ragadta meg a sziveket, hogy a kik hallották, nem győztek elragadtatásuknak kifejezést adni. Ugy hanganyaguk, valamint szorgalmas készülletükre való előadásuk egyaránt megérdemli az elismerést. A magunk részéről is ószintén örülnünk, hogy a közönség dicséretének kifejezést adhatunk.

— **Balassa Kálmán.** hegedűművész a m. kir. operaház tagjának április hó 6-án szombaton este 6 órakor a főgymanasium disztermében megtartandó hangversenyén Kaltenecker Mariska urhölgy, városunk ismert kitűnő műkedvelő zongoraművésznoje, működik közre. A teljes műsor a következő: 1. Goldmark: Suite. 2. Wieniavski: Polonaise. 3. Liszt: XII. Magyar Rhapsodia 4. a) Balassa: Chansonetta b) Balassa: Bölcsődal c) Pöpper: Tündértánc. 5. Hubay: Csárdajelenet. A zongorakíséretet Reiner Frigyes, fővárosi zongoraművész, látja el. Jegyek 3, 2 és 1 koronáért előre válthatók Vaimár Ferenc nádor utcai üzletében. A multkor tévesen jeleztük a hangversenyt 26-ára.

— **Magyar Textiláru Gyár.** A mai napon a városi törvényhatóságó folyamodvány érkezett, melyben *Heinrich és Tirma*, a Budapest-Erzsébetfalvai Mechanikai Szalagszövő Gyár tulajdonosa kéri, hogy a város területén „Magyar Textiliparú Gyár” at állíthasson fel. Székesfehérvárt tartja legalkalmasabbnak a gyár felállítására, miután Erzsébetfalván lehetetlen existálnia. Különösen

megfelelő telepet találna a méntelep s a környező szabad tér helyén. Evégből kéri, hogy a város mintegy tíz évig a terület ne építse be s ha ajánlata elfogadásra talál, a hely díjtalan átengedését, 15. évi teljes adómentességet, az építkezéshez szükséges termőkövet, homokot s azonfeül egyéb anyagok előállításához a várostól 35% segélyt kér. Mindezek fejében ígéri aztán, hogy a hozzáfűzött reményeket kielégíti, 250 munkást foglalkoztat és küzd az osztrák áru ellen. Ez mind igen szép s e reményekért örömmel üdvözölnénk.

— **A tuberkulózis ellen védekező egyesület** igazgató-választmánya 27-én tartott ülésében gróf Cziráky Antal elnök bejelentette, hogy József kir. herceg és Augustia kir. hercegnő ő fenségeik a védőséget elvállalták. A választmány tárgyalta a hasonló célu egyesületek dunántúli szövetségének átiratát, melyben az egyesületet belépésre, egyesülésre szólítja fel. A választmány a szövetségbe való belépést önkormányzatának teljes épességben tartásával elvileg kimondotta és a szombathelyi alakuló közgyűlésre dr. Pataky és dr. Révy val. tagokat kiküldötte.

A pénztári jelentésből kiviláglik, hogy az egyesület vagyona ez időpontban 9197.47 kor., mely összeghez kell még számítani husz alapító tag be nem fizetett 50 koronás járulékat is. Ez összegben a megyebál jövedelme 4642.27 K-val szerepel.

A legközelebbi választmányi gyűlés április 16-án, a közgyűlés pedig május 6-án délután 2 órakor a vármegyeházán lesz.

— **Nyilvános köszönet.** A székesfehérvári egyházmegyei katolikus tanítók középiskolában tanuló fiaik részére felállítandó tápintézet érdekében kibocsátott kérvények, ugy látszik, még sem maradtak siker nélkül. Mindazon jósziví adományozók, akik a nemes ügy érdekében ezideig áldozni szivesek voltak, fogadják hála köszönetünk. Szolgáljon nemeslelkűségük buzdító példát, hogy mások is egy-egy téglával járuljanak annak az intézetnek létesítéséhez, mely hivata lesz a szegény tanítók tehetséges és szorgalmas gyermekeinek tanítását lehetővé tenni. Alulírott-hoz eddig a következő adományok folytak be: Krencz Ignác kanonok ur 200 k., Szuborics Jenő kanonok ur 100 k., Zichy N. János ur 50 k., Weicher Miklós törökbalinti plebános ur 20 k., Radnich Imre kálozi plebános ur 20 k. A sziget-ujfalusi plebánia hivatal 20 k., az adonyi esp. kerület tanítóitól 19 k., Dal'mann József bakonyi-sárkányi plebános ur 10 k., Reichenbach Ferenc csákvári kántortanító ur 10 kor., Zettner Sebő szigeti ker. esperes ur 6 k., Gebaur Lőr herceg-falvai plebános ur 5 kor., Angeli Márton nagykovácsii plebános ur 5 k., a felső székesfehérvári esp. ker. tanítói 4 kor., Tanninger János balinkai plebános ur 4 k., Mussony Gyula ürömi kántortanító ur 4 k., az alsó budai esp. kerületből Koller Lőrinc kántortanító ur 2 k., Fligler György gyurói plebános ur 2 korona. Közli Reichenbach Ferenc csákvári kántortanító, tanítóegyesületi főpénztáros.

— **Elűnt madáretető.** A kegyes szíví *Erzsébet Anutia* főhercegnő nem feledkezett meg a kis madarakról, melyek sokat szenvedtek a kegyetlen téltől s nem találnak élelmet a hóval takart földön. Még a tél elején a Zichy-ligetben egy madáretető kalitkát tétetett ki s gondoskodott arról, hogy a kis etető vályuk minden reggel megteljenek. Egy reggel azonban hiába keresték a kis madárkát a kalitkát; valami jó madár elemelte. A rendőrség érelyes nyomozást indított, hogy a jó madár hurokra kerüljön.

— **A mesterek bojkotja.** Nem Krimicsau, hanem bojkot. A szociális küzdelem tekervényes útjain, a sztrájk himes mezején erre a pontra is elértünk. Tudniillik a mesterek egyik csoportja bojkotálja a mesterek másik csoportját. A dolog természetesen ismét az építőipar körül forog. A bádigosok ugyanis nincsenek megelevedve az építőmesterek egy részével. Azt mondják, hogy az építők az egymással való konkurrencia harcában annyira leverik az árakat, hogy a végén sehogysem találják meg a számitásalkat. A kőművesek, ácsok, cseresepes munkadíja óriási. Hogy tehát valamelyes percentséget jussanak, a velük összekötésben levő iparosokun vásárolják ki a hasznót, vagyis, hogy lehetőleg levonnak a kialakított összegből utólag, vagy ha ez nem lehetséges, oly késedelmesen fizetnek, hogy ezek érzékeny kárt szen-

vednek általa. A sok húzavonának az lett a vége, hogy a bádigosok szövetkeztek és elhatározták, hogy egyes építőmestereknek nem dolgoznak. Kivették közülük Say Ferenc, Péntes és Wagner, Szentstein János, Szabó Ferenc, Szabó József Fröschl János és Kis Károly építőmestereket, a többi azonban bojkottálták. A mint hallatszik, a festők és mázolóok hasonló módon igyekeznek a maguk érdekeit védelmezni.

Utóbb, a mint halljuk, mégis megegyeznek a mesterek. Vagy legalább meg van a hajlandóság, hogy a bojkott ne létesüljön. S ezt annál inkább teszik, mert az építők viszont egy közös új bádigosműhely felállítását tervezik. Szóval a kontra rekontrát kap.

— **Öngyilkosság.** Az alkohol mértékelen élvezetének ismét akadt egy szomorú áldozata. Vasas József 63 éves napszámos szomoru örömtelenségben élte le az életét. A szeszhez való szeretlen ragaszkodása annyira kiölt benne minden más gondolatot, hogy teljesen annak rabigájába hajtotta lelkét. Nem is tette talán rosszul, hogy meg sem házasodott. Testvérével élt közös háztartásban. Az ital az utóbbi időben annyira kihozta a szerencsétlen embert a rendes kerékvágásból, hogy néne seni szenvedhetvén őt, magára hagyta és más háza költözött. A bűnével egyedül maradt ember szabadulni akarván önmagától, egy kétségbeesett pillanatban kötelel fogott és csütörtökön d. u. a mestergerendára felakasztotta magát. Halálát a háziasszonya vette észre, a ki véletlenül rányitott. Nemsokára megjelentek a hatóság emberei Molnár József dr. ker. orvos, Zavaros Aladár alkalmiány és Hübner J. rendőrbiztos, de csak a beállott halált konstatálták. A hivatalos jelentés folytán Vasas az alkohol túlságos élvezése folytán beszámíthatatlan állapotban követte el szomorú tetét.

— **Az Első magyar általános biztosító társaság** március hó 12-én tartotta évi rendes közgyűlést, melyen gr. Csekonics Endre elnök a megjelenésben akadályozva lévén, a jelen voltak felkérésére gr. Bánffy György választmányi tag elnököt. Az igazgatóságnak az 1906-iki üzletéről szóló jelentést Ormody Vilmos főrendiházi tag, vezérigazgató terjesztett elő. A jelentés mindenekelőtt kegyeletesen emlékezik meg Jeney Lajos igazgatónak elhunytáról azután vázolja a lefolyt üzletév igen kedvező eredményeit. A társaság tűz-, valamint életbiztosítási üzlete, főleg a hazában nagy intenzitással műveltetvén, ismét szép emelkedést mutat s kellő mértékben nyereséges volt. A jegyzet kevésbé jelentékeny nyeresége nagyobb fontosságú kedvező eredményt az üzletágban az az hogy a társaság a több éves jegybiztosítások utolsó évi díjmentességét tökéletesen fedező 519.187 kor. 86 fillér tartalékon felül még egy 590.000 kor. összegű jegybiztosítási tartalékot is alkotott, mely a jövő évek üzleteredményeiből 1 millió korona erejéig fog felemeltetni. A társaság 1906. évi nyeresége az elemi és az életbiztosítási üzletágak eredményeinek összesítése után 3.827.636 kor. 32 fillér, mely összegből a mindennemű tartalékok valamint egyéb társasági alapok újabb bővítésére részleltetés után részvényenkint 400 kor. osztalék kerül kihozásra. A közgyűlés megelégedéssel vette tudomásul az évi jelentést s a felmentvényt az igazgatóságnak és a felügyelő bizottságnak megadta.

— **Megmérgezett tyukok.** Sebő Kálmán ny. tanító feljelentette a rendőrségen cselédjét, mivel gyönyörű fajtyukjait megmérgezte. Az állatorvosi vizsgálat is konstatálta, hogy a szerencsétlen sorsa jutott szármások mérgezés által hullottak el. A rendőrség a bírósághoz tette át az ügyet.

— **Mai lapunkban** Sternberg Ármin és testvére hírneves csász. és kir. udv. hangszergyáros cég egy díjpályázatát hirdeti, melyre a l. olvasóink figyelmét felhívjuk.

— **A rendőrségről.** Varga Rózi 36 éves iszkasztengyörgyi lakost a rendőrség eltiloncoltatta és a város területéről kiűlőtt. A városnak gyakori vendége volt s részegségében sok kalamitást követett el. — Oláh István 45 éves cigány, pilisvörösvári lakos a sárgafülig beszélt állapotban a mentők kezei közé került. A rendőrség 6 koronát szabott ki rá. — A husvét másnapján d. e. 11 órára bejelentett nyilvános ács szakgyűlést a rendőrség tudomásul vette. — Utrendőri kihágás címén 200 feljelentés történt.

— **Megharapta a kutya.** Gáncz Ignác (Öreg-utca 7. szám) kutyája Ujcz Mihályné (Malom-u. 14.) Anna nevű kis lányát megharapta. A feljelentésre a rendőrség megindította a vizsgálatot.

— **Mégis csak tűz volt.** Nemsoká híre volt a tűznek a Homokfürdő — mint a múlt számban jeleztük — hanem özv. Varga József-nének a sertésőla legett, de a mire a tűzoltóság megérkezett, az összeszaladt környékbeliek elnyomták a tüzet.

— **Szigeti fényképezési és festészeti műintézet** Székesfehérvár Kossuth-utca 9.

Készít arcképeket bármely kis kép vagy természetet után életnagyságig aquarell, platin, pastell és olajkivitelben.

Elsőrangú kivitelért kezeskedik. 12—52.

Szerkesztői üzenet.

Többeknek. Legyenek meggyőződve, hogy szívünk régóta eped már azért a rózsaszínű drága kis utalványért, a mely az önök előfizetését jelenti. Tetszik tudni, nekünk előre kell ám fizetni és sem a nyomda, sem a posta, még kevésbé pedig a munkatársak nem előgszenek ám meg azzal, hogy utólag fizessük őket.

V. Helyben. Nagyságod tényleg jó tanácsot kapott. A „Kis Pajtás” elemi iskolás gyermekek szántára a legjobb képes gyermeklap. Jobbat mi sem ajánlhatunk. Kis közleményei igazán a gyermeki felfogás és kedélyhez vannak szabva, mulató, tanulságos, itt-ott bohókás tartalmak, de mindig kifogástalan erkölcsi tanulsággal. Képei pompásak. Az egészet tisztesség keresztyén szellem lengi át anélkül, hogy erőszakosan morálizálna s ebben előnyösen különbözik a mi régi, csupa „Móka bácsi”, „Mackó urfi” kalandjaival telített s itt-ott üres hazafias frázisoktól puffogó gyermeklapjainktól. Örömmel tapasztaljuk személyesen is, hogy ez a kis lap, mely méltó elő-

futárja a kitűnő „Zaszlónk”-nak, újév óta igen sok katolikus úri családunk kis gyermekeinek a rendes heti olvasmánya. Előfizetési ára egy évre 6 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-ut 16. sz.

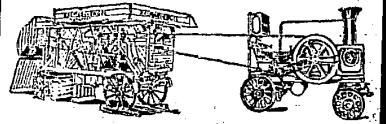
Báró Kosmitza — (ezelőtt — Mattoni-féle) budai Király-késérüvize. Enyhe hashajtó. Erzsébet-Sósfürdő főfürőse.

Hirdetéseik jutányos áron felvételnek a Hirdetéseik kiadóhivatalban. Szt-István-tér 1.

KALMÁR és ENGEL

MOTOR- ÉS GÉPÁRA BUDAPEST, V., LIPÓT-KÖRUT 18.

Ajánlja egy eséplőgép, mint malomüzemre legegyszerűbb benzínmotorjait, benzínkomobiljait, valamint szivó- és motorjait melyek V., Lipót-körut 18. bármikor üzemben megtekinthetők.

Teljes jótállás. Egyedül létező újdonság! Kétféle cséplésért!

Ezen motorok egyenletes járásuk és hámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely lejárthatanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen. — Olcsó árak részleltetésre.

Buzárovits Gusztáv kiadásában Esztergomban megjelentek és minden könyvkereskedésben kaphatók

Dr. Prohászka Ottokár művei:

ISTEN ÉS A VILÁG.

KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A TERMÉSZETTUDOMÁNYOKRA.

Második kiadás.

Nagy 8-adrét, 250 oldal.

Ára füzve 2 korona 40 fillér, kötve 3 korona 40 fillér. Bérmentítés külön 30 fillér.

A KERESZTÉNY

BŰNBÁNAT ÉS BŰNBOCSÁNAT.

A budapesti n. kir. tudományegyetem hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka.

Második kiadás.

Nagy 8 adrét 325 oldal.

Ára füzve 4 korona, kötve 5 korona. Bérmentítés külön 30 fillér.

FÖLD ÉS ÉG.

Kutatások a geologia és teologia érintkező pontjai körül.

Harmadik kiadás.

Nagy 8-adrét, 462 oldal.

Ára füzve 6 korona, kötve 7 korona 50 fillér. Bérmentítés külön 30 fillér, ajánlva 55 fillér.

A DIADALMAS VILÁGNÉZET.

Márodik kiadás.

Nagy 8-adrét, XII. és 202 oldal.

Ára füzve 4 korona, kötve 5 korona 20 fillér. Bérmentítés külön 30 fillér.

DOMINUS JESUS.

Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr. PROHÁSZKA OTTOKÁR.

Második kiadás.

8-adrét, 118 oldal.

Ára 1 kor. 20 fill., kötve 1 kor. 80 fill. Bérmentítés külön 10 fillér.

H U S V É T.

F E L T Á M A D Á S.

Légy üdvözölt tavasz szent ünnepe,
Rügyet fakasztó csókkal szállj alá,
Nyisson virág a szivben és mezőn,
Ha ébresztő sugród hull reá.
Elég volt már a tél, kövesse más:
Legyen feltámadás! . . .

A napsugárnak éltető heve
Szivünkben is új vágyakat fakaszt;
A béke s ebredés szent ünnepén
Ujjongva üdvözöljük a tavaszt,
Derüs köröttünk a láthatár
S szivünk remélve vár.

Légy üdvözölt békének ünnepe,
Hozsanna néked csodás nagy Erő,
Kinek szavára szivünk mélyiből
S a sirokból új élet tör elő.
— Hazánkra is jöjjön a virradat
Az átok fölszakadt . . .

Eljött a virradat. S most jöni fog
Egy szebb jövő. Ledől köztünk a sánc,
Népmilliók kezéről hull alá
A férfikart lenyűgző szolgálanc
S envérén szerzett földjén ez a nép
Igaz jogába lép.

Légy üdvözölt békének ünnepe,
Szívet hevítő csókkal szállj alá,
Legyen ünnep e hármás bér között,
Hisz túrtünk, szenvedtünk elég soká.
Elmult a tél s követte im csodás
Kettős feltámadás!

Szabolcsa Román.

Egy nagyhét Romában.

Dr. Kuthy József felolvasása a kath. körben.

Mélyen tisztelt Közönség!

Az 1897-dik esztendő nagyhétét Romában töltöttem. A kor irányzatait, vágyait, hangulatát ismerő kultürember lelkét, szemét vittem magammal, midőn tekintetem előtt az örökváros körvonala kibontakoztak. A XIX. század végén uralkodott eszmék: a nagy nemzeti kialakulások rohanó áradata, emellett a világot egybefoglaló általános emberszeretet növekedő érzete, az értelmi és anyagi munkának mély megbecsülése jártak át lelkemet, mikor lépéseimmel a világ legnevezebb városának talaját érintettem.

Azóta tizedikszor fordul vissza a nagyhét, de az 1897-dik esztendő tavaszán emlékezetemben megszilárdult benyomások s érzelmeimben támadt hangulatok a rügyfakadás visszatérő lehetével folyton megújodnak és én minden évfordulón újra átélem azt a felejthetetlen időt, amelyet már egy évtizeddel ezelőtt Romában töltöttem. Valami édes, benső s bizonyára egész életem végeig húzódó harmóniát hoztam onnan magammal. Vallásomnak újra meg újra átálmódott fenséges misztériumai minden évfordulón oly megnyugtató őszhangot támasztanak lelkemben a természetudományok által megvilágosított tudással, hogy örömmel fogadtam e díszes kör m. t. igazgatójának szives felhívását, tárjam fel a székesfehérvári katolikus közönség előtt azokat a meleg érzelmeket és felemelő hangulatokat, melyek a mi sziveinket — hisz e kör igazgatója

nemcsak úti, hanem lakótársam is volt — a római nagyhét folyamán megihlették.

Az utazó, aki csupán szórakozási ösztönből vagy akár a világváros körvonalaik és intézményeinek, sőt a felhalmozott művészeti kincseknek tanulmányozása céljából keresi fel Romát, bizonyára csalódní fog, s midőn az Urbs falait elhagyja, lelkében kitöltetlen hézagot érez. Nem tagadható, hogy művészeti alkotásokban — ha volt hozzá elég előtanulmánya — bőven gyönyörködhetett; sőt elvitázhatalan, hogy Olaszország nemzeti fellendülésének bizató jeleit látta: de ha az utasnak nincs magasban járó szeleme, hogy bele tudja magát élni a római hangulat felemelő érzetébe, ha nincs tanulmány által edzett képessége, mellyel megérezze, miről beszélnek e város romjai, emlékei, rég letűnt és ma is élő művészete, — s akinek mindezek felett nincs hívó lelke, mellyel átérteni képes a katolikus szellem mindent egybefoglaló, magához ölelő eszméit és hagyományait, reményeit és emberszeretetét, az üres szívvvel, hiába járja meg Romát.

Látni fogja, hogy a mai Olaszország a folyton kiáltozó, enklő, nyüzsgő és rohanó néptömeg által jóformán az utcán éi; de azt már nem éri meg, hogy az egyetemességnek az a jellege, amit Róma a történet folyamán a pogány császárok által nyert, ma a pápaság világra szóló, s anyagi mértékkel nem is mérlegelhető lelki hatalma által van reálhelve erre a városra, amelyet köznapi használat szerint helytelenül is nevezünk csak városnak, mert Roma nemcsakupán

épülettömegek halmaza, hanem az egész földkerekségén elterjedt roppant katolikus világ egységének jelvénye.

Ki merné tagadni a pogány Róma széttuzozó hatalmát, mely az ismert földrészek népeire hosszú századokon át leküzdhetetlen nyomást gyakorolt? Es a régi Róma óriási erejét, zord fenségét mégis porrá omlasztotta egy légius eszme, mely az ázsiai pusztákról érkezett vezeklők ajkain nyilatkozott meg: az általános emberszeretet eszméje. Mert nem hatalmas uralkodók, vagy hadvezérek voltak a keresztény szeretet igaz demokráciájának hirdetői, hanem az anyagi javakra nézve legszegényebb emberek, kik a Krisztus utáni idők alatt Róma sírúregében húzódtak meg. De ezeknek a szegény férfiaknak a lelkek mélyén székelő örök igazság hatalma szerint mégis csodás erejük volt arra, hogy a legnagyobb pogány birodalom érzékiségével az alázatos keresztény jámborságot, a sokistenek hitével a Krisztus egyisteniségét állítsák szembe.

Hiába voltak a régi Rómának harcban féltelmes légiói, hiába a béke alatt vidám, kalandkedvelő, élvezeteket ígéro istenei: mindez összeomlott a rongyban járó vándorok tekintete előtt. Összeomlott, mert az új vallás vértanúi a fegyverrel és erőszakkal le nem küzdhető értelmi és erkölcsi igazság szavát hirdették, az emberi lélek tisztaságának, méltóságának s az Isten előtti egyenlőségnek földi hatalommal el nem nyomható eszméjét.

De ime, mélyen tisztelt közönség! Engem máris megszállt a nagyhét hangulat, a kereszt-

ténység tisztító, egyenlősítő, testvéresítő eszményeinek hangulata. Pedig nem kívánhatom, hogy mindazok akik velem együtt a római nagyhétet nem élték át, engem emlékedéseimben azzal a szeretettel kövessenek, aminővel én emlékeimbe minden évfordulón belemérlni szoktam. Engedjék meg tehát, hogy meliótt gondolataimat tovább fűzném, a vallásos érzelmeiket érintő főbb élményeimről számot adjak.

Meg kell jegyezmem, hogy nem írhatom itt le a római nagyhét összes mozzanatait. De nem is ez a célom. Én csupán a saját szubjektív észleleteimet s a nyomukban kelt gondolataimat kívánom feltárni a m. t. Hallgatók előtt.

Nagyszerdán a katakombákban voltak a Via Appián keresztül romhalmazok, majd círusligetek között igénytelen házikóhoz érkeztünk, amely egyszerű zárdához esik közel. A házikóban csendes szerzetesek a lejáratot őrzik. Az ő vezetőkkel hatolunk be az őskeresztények földalatti városába. . . . Künn a természet a tavasz zöldelő pompáját vonta reire, fára, s meleg nap-sugár szöte-fonta a virágok színeit: míg itt egy percnyi időkülönbséggel a halál birodalmába jutottunk. Áttekinthetetlen tömegek ez, amelyben vezető nélkül mulhatatlanul elvész a járatlan utas. Óriási földalatti város, melyben egymás fölött öt sírmelet helyezkedik el. A sírfolyosók között tervszerűen templomok, majd lakohelyül szolgált menedékhelyek vannak beosztva.

A pogány római törvény a temetkezésre szánt helyeket sérthetetleneknek nyitvánította. Bárminő kényelmetlen, sőt aggasztó volt is a kereszténység terjedése Róma uraira, ehhez a törvényhez, melynek intézkedései a pogány világ-felfogástá élték bele magukat, nyulni nem mertek. Úgy látszik, a római jogérzetben a halottak tulajdona összehasonlíthatatlan erősebb volt az élőkénél. A keresztények csakhamar belátták, hogy a vérengző cészári uralommal szemben a törvénynek ezen oltalmazó hatályát kell igénybe venniök. Így készült el észrevétel nélkül, eszközök híján, ugyyszólván körömmel vájva ez az óriási sírváros, ahova hitbeli elődeink nemcsak halottaikat temették el, hanem ezek oltalma alatt az élők is meghuzódtak. S midőn a cászári-önkény s a római népek „panem et circenses“-t ordító jelszava a napvilágra bátorzkodott keresztényeket ezerszámra dobta martalékká a colosseum éhes vadállatainak, addig a halottak földalatti csendes birodalmát az odahuzódtaknak csaknem teljes biztonságát nyújtott. Az uralkodók nem tűrték a földszínen járó keresztények önzetlenségével és feláldozással teli hitét, de a sírok közé nem mertek utánok tolnakodni. De nem is hitték el, hogy a föld alá rejtőző, a halottak sírján máulkozó keresztények kiirthatatlan, mely meggyőződése csakhamar el fogja pusztítani a cészárok Rómáját, hogy ennek romjai felett új, emberiesebb polgárosodásnak adjon életet.

Bámulatos, hogy ez a földbejávt város mennyi szobrást és festőt ihletett meg, hogy vésőjét és ecsetét a keresztény eszme dialalának szentelje. S megható, hogy ezek a művészek minő igyekezettel, mily buzgó hittel alkották meg az átmenetet a pogány eszmekörből a kereszténybe. Új jelvényeik még nem voltak, hisz a görög-római művészet a multban nagyon közel, a renaissance, s annál inkább a gótika pedig a jövőben még nagyon távol állott tőlük. Tehát a szokásos pogány jelvényeket használták, de minő más környezetben, minő más céllal! . . . A galamb az antik művészetben Venusnak volt elmaradhatatlan kísérője, hogy ennek a csapodár istennőnek a szelidség, szendeség báját kölcsönözze: ugyanez a tiszta kis madár csőrében olaj-aggal, kiterjesztett fehér szárnyakkal a katakombákban a keresztény feltámadás szimbolusza lett.

Pár órai időzést után tudtára adtuk vezetőnknek, hogy a napfényre kíváncszunk. Oh a mai nemzedék tudója nem bírni el a földalatti üregek fullasztó atmoszféráját, sőt azt hiszem, lelki energiája sincs arra berendezve, hogy bármínő fenjáró eszményekért az élet levegős köréből a halál sűrű sötétségébe szálljon alá, s ott dolgozzék az eljövendő világrendszer kiépítésén. Annál felelősebb a gondolat, hogy a kereszténység első századainak apostolai ezekből a zárt üregekből hódították meg a napfényre sütkérező

világot, s hogy azok a vágyak és eszmék, melyek a kegyetlenségben tobzódó cezarizmus bilincseit összetörték, évszázadokig ezekben a sírgödörökben találtak menedéket.

Ujabbkori történetírók műveiben olvastam, hogy a kereszténység azért tudott oly gyorsan tért hódítani a római társadalomban, mivel eszméinek számára a felsőbb rétegekben is elég mély talajra akadt. Ennek az állításnak igazlására semmi kézzelfogható bizonyítékot nem tudok. A római első keresztény gyülekezetek a föld méhében alakultak, a bitorban-hársnyban járó római ember pedig irtózott a halottak társaságtól. A mélységben fekvő sírok közé bizony csak a földi javakban szegény, sőt ismeretük anyagának terjedelmére nézve tudatlan emberek szállottak alá, akiknek egyetlen fegyverük a pusztá beszéd, egyetlen vagyonuk az igaz hit, egyetlen hatalmuk a megingathatatlan meggyőződés volt. De ez a fegyver ki nem csorbíthatott, ez a gazdaság el nem pusztíthatott, ez a hataloni össze nem omlóhatott, mert alapjait az emberi szívnek örökigazságú törvényére: a szeretetre építette.

A történelemben nem volt ehhez hasonló korszak, mely a szeretet és erkölcsöség eszméinek erejét az anyagi világnak összes gazdagsága s a csillogó tudásnak egész hatalma felett ily kétségbevonhatatlanul igazolta volna. Ma a modern élet irányzata a betűk millióinak segítségével, az embertömegek százezreinek követelőző tüntetési köztől vívja harcait. Az őskereszténység kora nem ismerie a nyomtatott betűt, nem rendezhetett tüntető felvonulásokat s mégis diadalmaszkodott. Minő elpusztíthatatlan, való igazságnak kellett lakoznia a szegény halászok tanításában, hogy az ellenséges viszonyok halmaza között is égre törhetett.

Nagysütörtök délelőttjét a Vatikán szoborgyűjteményeinek megtekintésére fordítottam s délután jelen voltam a Szent Péter székesegyházban végbement isteni tiszteletben. A katolikus egyház ezen elsőrendű művészi alkotásának külső határsáról majd később szólnok. Idő híján azzal sem számolhatok be, hogy az enyhe tavaszi napon, a balzsamos légáramlatban minő ihlet szállta meg lelkemet, midőn ennek a páratlan szentegyháznak küszöbét átléptem s az óriási boltozatok és kupola nap sugaras térségeire esett tekintetem. De nem is szemlélődhettem sokáig. A Szent Péter templom hatvan ezer embert fogadhat be s most is beáthatalan tömeggel van tönve, mely az egyes embert, mint a tehetetlen poszmetet ragadja magával. A mozgó néphulámzás felett általános moraj uralkodik mindaddig, míg a csaknem elrejtett koronán, a hatalmas térség jobbfelől felzendül a sextini kar éneke, egy-egy pillanat alatt mozdulatlanúságot és halotti csendet varázsolva az áttekinthetetlen tömeg fölé. Az Officium Tenebrarum vecsernyei énekét, majd ezután a lamentációkat intonálják s minden zenekíséret nélkül, vegyeskarai énekekkel büvös hatást gyakorolnak a civilizált világ minden részéből egybeült csoportokra. Az olasz színpadokon kiváló szólóénekesek fordulnak meg, de karban ily kifejtett, intensív tenor és basszus én soha nem hallottam. Ha nem tudnám, hogy ennek az ének-karnak egyáltalán nincs zenekísérete, azt kellett volna hinnem, hogy a tömör basszus nem emberi hangok, hanem a kar mögött elrejtett gordonok szolgálatjának.

A lamentáció minden szakasza után a piramis-alakú kandeláber óriási gyertyáiból egyet-egy eloltanak. Közben a nap a horizon felé hanyatlók s a kupola ablakain átszűrődő sugarai a szivárvány elhaló színeivel vonják be az aranytől, márványtól ragyogó boltozatokat és oszlopokat. Majd homály borul az egész óriási térségre, melynek méretei a világosság hanyatlásával mindinkább nőni s a felhőkbe emelkedni látszanak.

Mikor a gyertyákat már kioltották, akkor kezd rá az énekhar Allégi „Miserere“-jét, a római nagyhét legmegrőbb hatású énekét. A hatalmas basszus itt érvényesül teljes pompájában. Mint a mennydörgés moraja a végtelen térségeken, úgy hangzik át a templomnak homály által égig emelt boltozatán az éneknek szivetrázó harmonája. Aki a küzdő emberiség fájlalómmal, gyásszal, vérrel teli történetét ismeri, visióba merül ennek a dal-

lannak hallatára s szemé előtt elvonulnak mind azok a megtört, vérbefult remények, egatharcoló, kétségbeesett vívódások, melyekkel a halhatatlan emberi lélek évezredek kereszttül ideáljaiért küzködött. . . . Láttam, aminnt gyenge nők összegyógytak ezalatt a hatás alatt. S megvallom, hogy magam is, aki pedig a szertartások szimbolikájával meglehetősen tisztában vagyok s így követni tudom a hozzájuk fűzött mély értelmezést, mégis elfeledkeztem a szemem előtt történő dolgokról s a Miserere vigasztalásba áthajló végső akkordjainál sajátosogó vágyat éreztem szívemben boldogabb, tisztább világ felé, amelyből valami hatalmas cherub lángpallással űzi ki a földi élet hazugságait, szennyyét és nyomorát.

Mire a kar a „Miserere“-t befejezi, már egész sötét a templom. A papság — kézben gyertyatartókkal — rendben a főoltárhoz vonul, mely erre az alkalommal megvan fosztva minden díszétől. Ő fiatalabb kanonok leteszi díszes gyertyatartóját s ezüst kancsókából bort öntenek az oltárra, mire a többi kanonok az oltármosást végzi. A szertartás bevégződését a kerepelők átható hangja jelzi; a néptömeg, melynek egyrésze a Miserere befejezése után már eltávozott, elhagyja a Szent Péter templom falait.

Nagypéntek délelőttjén a Lateran-bazilikába siettem. Ennek homlokzata a tiszta óklasszikus stíljét hordja magán. Hatalmas korintluszi oszlopsorozat oly nagyméretű ablakokat foglal közbe, aminőknek párját még Romában sem láttam.

Alig van időnk áttekinteni a templomnak tömjénillattal terhelt belsejét, midőn karings papok és violaszíngalléros kanonokok sora után meggelelik egy derék termetű, már kissé hajlott testtartású bibornok s itt is felhangzanak a Miserere lelket rázó akkordjai. Majd a bibornok leszáll az oltárról a keresztre feszített Jézus imádní s az énekkar a „Popule meus, quid feci tibi“ dallamába kezd.

A lateráni chorus szintén vegyeskar, mint a sextini. A férfihangok — a tenor és bassus — nem olyan tömörök, mint a vatikáni (sextini) karban, de a soprán és alt az én szivemet sokkal inkább érintette. Az úde gyermekhang volt a lateráni karban uralkodó s nincs a világnak az a zeneszerszáma, mely a jól képzett férfiermekhang bájjával és frissességével a versenyt felvehetné. A „Popule meus“ szövegének panaszos szemrehányása a dallamban nyilvánuló magába merülő imádkozással s az üdvösséget ígérő felmagasztosultsággal tulvilági harmoniába olvad egybe a lateráni korus gyermekénekeseinek ajkán. A sextini kar harmonája talán jobban megrázta lelkemet, de a lateráni éneknek elragadóbb, bájosabb zené életemben nem hallottam. Méltó hirdetője, kísérője ez az ének azoknak az emberfeletti ideáloknak, amiket Krisztus oly mély meggyőződéssel hirdetett, hogy a földre való eljövételökért keresztre feszítette magát. A zenekíséret itt is hiányzott.

A lateráni templomból kilépve, a téren csaknem szemben találjuk a Scala Sancta kapuzatát. Nem hittem volna, hogy az imént látott nagypénteki isteni tisztelet hangulatát még emelni lehet, de a Scala Sanctának V. Sixtus pápa által épített előcsarnokába lépve, egy pillanat alatt meggyőződtem, hogy igenis lehet. Ma már nem tudnék világosan számot adni arról, hogy az ott álló két Jézus-szobor valóban remek alkotások-e, vagy csupán az én felmagasztosult lelkem hangulatában láttam azokat emberfeletti fényvel beragyogva. Egyik szobor: *Ecc homo*, a másik *Judascusok*. Különösen az utóbbi van imádatdöleg megmintázva Jézus alakja. Ami szellem a legideálisabb homlokra kiülhet, ami szépség élőlény arcán előmülhet, ami szivjóság a félig nyitott szemek szelid tekintetében megnyilatkozhatik: az mind rajta van ezen a márványon, melynek fényéből az istenség égben járó lelke ragyog felénk.

Ismerem, láttam a Santa Mariában a Michelangeló Jézus szobrát is. Felséges, gyönyörű alkotás ez is, de akit ábrázol, az csak ember, — igaz, hogy a legszépesebb ember, akit valaha földi szemmel láttunk. De a Scala Sancta Judascusokjának Jézusalakja nem ember többé, a földre leszállt Istennek a múltó képe ez a szobor. Aki Romában megfordul, el ne kerülje a Scala Sanctát. Teljesen át fogja érezni gyönyörű egyházi énekünk

felsőhajtását: „Édes Jézus! én szerelmem, oh mely igen szerelek!”

Az 1897-dik esztendőben husvét vasárnapja április 18-dikára esett. Az olasz ég üde levegője napsugaras szárnyakon repült be: ablakainkon, midőn azokat korán kelő lakótársam már reggeli 5 órakor feltárta. Nagy nap előtt állottunk: belépünk volt XIII. Leó pápa: 6. szentsége által reggeli 8 órakor a Sixtina kápolnában mondandó szent misére. Ily viszonyok között bizonyára érthető, hogy 6 óra előtt már az utcán voltunk, s a legelső kocsiba betüve, félhétkor megérkeztünk a Szent Péter-tér világszerte híres colonnájának jobboldali szárnyához. A colonnád oszlopsorai alól a Vatikánba lépve, az ugynevezett bronzkapu előtt hosszú, felfelé emelkedő folyosó vomul. Ez az 5-6 meter szélességű folyosó már tömve van várakozókkal, leginkább nőikkel. A pápa svájci testőrei, akiknek sárga-vörös fekete színekből egybeállított jelmeze Rafael fantáziájából került ki, megszokott egykedvűséggel tartanak rendet a türelmetlenül gyülekező sokaság között.

Reggeli 7 órakor halálos tolongás keletkezik. Megnyitották a bronzkaput, s mindenki törekszik, hogy mennél hamarabb bejusson a Scala Regiara, a sixtina kápolnához vezető folyosóra. Nagyuri hölgyek, akik künn a világban az előkelő nyugodtság személyesítői, s el nem tűnnek, hogy valaki ruhájok szegélyét érintse, utcai kíméletlenséggel törtetnek előre, s nem törődnek vele, ha tolongás közben maguk is a legszorongatottabb helyzetbe jutnak.

A svajci testőrök pedig nem ismernek személyválogatást. Hossznyelű, diszes alabárdjaikat, keresztre feltekint maguk előtt s a szorongó közönség tagjait csak kettesével bocsátják be a Scala Regiara. Az igazolást nem ők végzik, hanem a Capella Sixtina bíjartánál a pápa nemes testőrei, akik nemcsak a belépőjegyeket veszik kezügyre, hanem a ruházatot is. A melyik férfi nem öltött frakkot, s ha a nő nincs egészen magas szabású fekete ruhában — ideértve még a fekete fátálykendőt is, — az hiában küzdötte magát keresztül a svajci testőrök alabárdjain, s hiába fogja könyörgésre a dolgot: nem léphet be a szentséges atya házi kápolnájába. Si fueris Romae, Romano vivito more!

Végre félnyelv órákor bejutottunk a kápolnába. Itt vagyunk tehát a katolikus vallás és művészet ígertföldjén s az isteni tisztelt kezdte elég időnk van a széttekintésre és elmélkedésre. Hetezer esztendőre nyul vissza a történelem, s eme hosszú idő alatt ezen kápolna boltozattestményeinél felségesebb művet az emberi teremtő erő nem alkotott. Michelangelónak, az emberi szellem csúcán álló zseninek is legkiválóbb alkotásai a boltozatra festett alakok. Goethe szerint: A ki a sixtina kápolnát nem látta, annak nincs fogalma arról, mire képes az ember.

A Capella Sixtina a Rovere-családból származott IV. Sixtus pápától kapta nevét. Építési módja egyszerű: az ablaknyitások fölött fejletlen keresztboltozatokkal megszakított dongaboltozat. De ezt az egyszerű boltozatot ugyancsak a Rovere-család későbbi sarjának, II. Gyula pápának akaratából a keresztény művészet kincsés házáva avatta Michelangelo páratlan fantáziája.

II. Gyula — miután a papaság anyagi hatalmát ellenmondást, akadályt nem tűrő vasakarattal helyreállította, — az 1505. év március elején Romába telepítette a híres firenzei szobrászt, Michelangelót, s megrendelte nála a saját síremlékét. A történet geniusza egymás kiegészítésére, támogatására alkotta ezt a két hatalmas szellemet: amit a pápa lelkének sóvárgása megérintett, azt a művész a legpompásabb formába öntötte. A síremlék, az addigi szokástól eltérőleg, nem a falhoz tapadóan, hanem mind a négy oldalról szabadon állónak tervezetett, 42 márványszoborral. Csak a márvány anyag gyűjtése miatt 8 hónapig időzött 1506-ban a művész Carrarában: s a síremlékből, mely a világ minden szobrászati művét egy csapással felülmúlta volna, még sem lett semmi. Bramante, a Szent Péter templom újrapépítője, ellenezte az óriási méretű emlékműnek a templom terében való felállítását, Michelangeló pedig ettől az eszmétől semmi áron nem akart távolodni. — A pápánál azonban erősebb volt az esztetikai érzék a hiúságnál: belátta,

hogy a síremlék szokatlan méreteivel a templomter folytatosságára zavarólag hatna, s Bramantenak adott igazát. A síremlék építését elhalasztotta, majd egészen elejtette. Michelangeló látva a fantáziájában rajzolt szobrok romboldolását, elkeseredésében megszökött Romából.

II. Gyula neheztelt. Hisz ő csak a síremlék tervét ejtette el, de Michelangeló személyéhez ragaszkodott. Bolognában újra találkoztak: A pápa 1506. november 11-én vonult be a seregei által meghódított városba, s 1508-ban felállították a San Petronio székesegyház homlokzatára II. Gyulának a Michelangeló által mintázott bronzszobrárt. . . De mintha átok fektült volna ennek a két rendkívüli szellemnek az egyesülésén. Bologna 1511-ben felálladt, II. Gyula szobrárt szétfőrtve, abból hatalmas ágyút öntött s Juliána néven a pápai seregek ellen fordította.

Azt kellene hinnünk, hogy ezek az akadályok megtörték a pápa erélyét s lelohasztották művészi lángolását. Korántsem. Michelangelót már 1508. évben Romába viszi, s a síremlék eljöttéért azzal kívánja kárpótolni, hogy a nagybátyjáról nevezett Capella Sixtina boltozatát népesítse be a lángelméjében forrongó alakokkal. A művész sokáig vonakodott. Nem volt ahhoz kedve a szobrásznak — mint ő maga mondja, — hogy fesszen. De a pápa vasakarata pótolta a művész önbizalmának hiányát, s Michelangeló az 1508. év végén hozzáfog a mennyezet festéséhez, s az emberfeletti munkát — pedig időközben sokat utazott, — az 1512. évi októberre be is fejezi.

A boltozatot egy látásra át sem lehet tekinteni, annyira tele van mozgalmal, egymásba fonódott alakokkal. De közelről vizsgálva az egyes részeket, azonnal érezzük, hogy a síremlék veszendőbe ment szobrai itt csettelt új életre támadtak. A több százados tömjén- és gyertyafüst lerakodásán keresztül is látjuk, hogy az erővel mozgó, leginkább ösztövszerű alakok még ma is homlokukon viselik a tökéletes ember nemes feneköltségét, izmaikban az emberiség legnagyobb hőseinek erejét és idegeikben a gyors gondolat szerete áradó fényugarait.

De im 8 óra elérkezett. Egyszerre néma csend ül a Capellában elhelyezkedett tömegek fölül, s minden tekintet a főbejárat felé fordul. A jobboldali choruson felcsendülnek a sixtini karból „Tu es Petrus” hangjai, s XIII. Leó pápát a sodra gestatorianai hozzák a testőrök. Nincsen fehér öltözeten semmi dísz, a fejét is csak fehér selyem capucium fedi. Alakja megtört aggastyánra vall, de okos homloka körül szinte túlvilági glória fénylik, s eleven, nagy fekete szemek ragyogása teljes ellentétben áll áldást osztó jobb-jának remegésével.

Midőn a hordozható pápai trónt a kápolnán végig vive, a testőrök az oltárral szemben elhelyezik, a szentséges atya korától nem várt gyors mozdulattal egyenesedik fel helyéről, s fűrgő lépésekkel siet fel az oltár lépcsőzetén. Enékes szent misét mondott, s hangján minduntalan érezhető volt, hogy az aggastyán lelkének tüzes energiája miként viaskodik a test gyengülő erejével. . . A nagyheti komor hangulat megszűnt. Az énekkar mise közben fortissimóval a diadal-maskodó anyaszentegyház himnuszait zengi, s a zenekíséret most is hiányzik.

A pápa hangjait remegésén olómló szeretet — különösen mikor a „Benedicat vos omnipotens Deus” apostoli áldáshoz fog, — mindenkinek a szíve mélyéig hatol, s a Capellából való eltávozásnál az udvari személyzet legéberebb figyelmessége sem tudta megakadályozni, hogy egy könnyező uri nő a nyílt trónusról csüngő ruháját meg ne csókoíja. A testőrök abban a pillanatban közbeleptek, hogy az asszonyt eltávolítsák, de a pápa jóságos atyai tekintettel emelte re áldást osztó kezét, mire a síró nő a térdelő közönség sorai közé visszahanyatlott.

Féltíz órákor ismét a husvétii nap sugarainak fűrdünk. A bronzkapun való eltávozás után láttuk csak valójában, minő előkelő közönség hallgatta végig a Sixtínában a szent atya miséjét. . . A Szent Péter téren száz és száz fényes fogat robog, s a rohanó kocsik között mérhetetlen néptömeg tolong. A tér közepén álló obeliszk — a római nép Egyiptom feléti diadalmaskodá-

sának szimbóluma — néma fenségben emelkedik a nyüzsgő néparadat felett. Jobbra és balra az óriási félkörben vonuló colonnádok hatalmas dór oszlopsorozata, gyönyörű keretül szolgál a világ legnevesebb terének. A legszebb amfiteátrum ez, melyet valaha emberi kéz alkotott, mert záradékul, koronaképen felette emelkedik a katolikus egyház első temploma, a Michelangelo kupolájával, mely az örökvárosban úgy uralkodik, mint egy elérhetetlen fokra emelkedett szellemnek égbenyülő, örök emléke.

M. t. Közönség! A mit itt most előadtam, tíz évvel ezelőt történt. Három évvel később ismét láttam XIII. Leó pápát, de már csak arcképben, az 1900. évi párisi világiállításán. Mi magyarok büszke örömmel időztünk ezen arckép előtt, mert nemcsak a pápa jóságos vonásait, átlátszóan tiszta szellemét láttuk meg rajta, hanem azt is tudtuk, hogy a megragadó arckép László Fülöp, hazánkfiának a műve.

Azóta XIII. Leó pápán is bétéjesül az emberiség minden tagjának közös végzete: meghalt. Midőn halálának híret először hallottam, mintha az öskeresztények kedvenc jelvényét, a fehér galambot láttam volna villámgyors szárnyakon az egekbe emelkedni. Az a föltökéllő, fehér, s mégis meleg fény, melyet utjában hátrahagyott, mindig ott ragyog szemeim előtt, mikor az 1897-dik esztendő nagyhetére száll vissza emlékezetem.

Miserere.

*Éj van. Nyugtáról zordon, rémcs föllegek
Mint löb s löb csillagot lakarnak el.
Meg-megömlantlik olykor s nagysókára csak,
Mély, tonpa dörgés halk morajja kel.
E nélkül csönd, ijesztő némaság honol.
— A koválygó, tüzes szemű bagoly
Hang- s zajtalan lebbenli szárnyát,
S a fojtó légn észrevétlen vág át.*

*Komoly fenséggel áll a bérce,
— Már szinte fonn, az égnek föllegeben, —
Csöndes, magános, ősi klastrom.
Tornyával ég felé mutat, jelezve nekünk az utat,
A mely a bánat és áldást árán megnyitja az eget
S föl, — Istenhez vezet.*

*Szélő legyint, levél dörog,
Az ég is már közel dörog,
Nem elmosódó, — élesebb a villám,
Már látzonal, — nem halvány csillám . . .
A hegy felé a sírú felhő
Vadul gomolygva tör elő,
Szel fujja hozzá éneket.*

*A kolostor csöndjét suhanó nesz váltja.
Mégkoppan a saru, sühog a rőt kámsza.
Gyertyával kezében, mint az árnyék lebben
A csöngő szavára, éjfélü inára
Sok jámbor szerzetes.*

*Künn száguld a szélvész, süvölt az orkán,
A zápor döl ezer csatornán;
Tör, zúg a vihar, fákát kicsavar . . .
A templom vácsos ablakát úgy rúzza!
— S benn hallik a kórus csöndes imája:
„Miserere nobis!”*

*Tűzkarikák kigyóznak az égen,
Szétnyílik a menny zordon köpönye,
Erre, amarrá cikkázik a villám,
Éz a légben a föllegeket.
És a vak éj kis pillanatokra mintha — kigyulna . . .
— A kóruson a gyertya fűnye
S a bánatkönyv ragyog a jámborok szemébe! . . .
„Miserere nobis!”*

*Villámra nyomán a velőket rázó,
Agy-szerlehasító éles vesegés . . .
Megzendül az ég, megzendül a föld;
Bann — a vihar vad, szörnnyű zajába
Hangzik a kórus csöndes imája:
„Miserere nobis!”*

*Ha majd az ég, a föld megmozduland
S iltetni jós, Urunk,
Ha büneink nyomassák terhivel*

Reméggé hozzád járulunk,
A csontrepesztő, vérfigyaszoló zajban,
— A melyhez a bődtől éghőbőrü
— Szemnyog dongása csak,
Eszengéseink, — áda, — Hozzád jussanak!
„...Miserere nobis!”

Takács Gedeon.

Az üstökös.

Irtá: Tarczai György.

Emberemlékezet óta nem jártak akkora meleg Kézmárkon, mint a múlt nyáron. Egyenlő: kellemes temperatura-számba vették volna ezeket, itt azonban, a Tátra égbe nyúló havas ormai alján, a hol az éjszakák nyáron is megdidergetik a prémes bekecsben strázsáló falőrésdregét, rossz ómennek tűnt fel, hogy oly mámorítóan langyosak az esték, mint a tengereken túl is megforduló kézmárki kalmár: Pfannsmidt Adám bizonyága szerint, messze délen, Taliánországban. Kőnek, mely rendes körülmények közt minduntalan belekapaszkodik a hegyek csúcsaiba s gyakran szaporán széjjelfolyva az egész hatalmas hegyláncot is elnyeli a kézmárkiak szeme elől, kőnek, felhőnek, erdő fölött alkonyattájt ezüst szímben remegő párnáknak nyoma sem látszott hetek óta. Az aratásra készülő gazdálkodó polgárok inség veszedelmétől tartottak: a mezőn kiszáradt az élet, a réteken szénává sorvad a fű, mielőtt még lekaszálták volna.

A mesteremberek műhelyeiben is pangás állott be: a küszöbön álló szűk időkre készülvén, senki sem akarta pénzt nélkülözhető új portéka beszerzésére szálni. Hanem a szomszédvármegyei belüli vásárok s a virágzása teljén álló kézmárki kollégium diákjai becukhatják boltjaikat.

S a kollégiumnak három vármegyéből idekerült diákjai miatt is mind kellemetlenebbül főtt a városi szenátorok feje.

Mióta oly mámorítóak az éjszakák, kilenc óra után is csapatostul csavarognak az utcákra, holott akkor törvény szerint valamennyinek már otthon kellene lenni.

Hogy a városi erdőcskében évenként szokásos nyári multságuk lazajlott, birni sem lehet velük. Némely egygyű polgárok a náluk szálláson levő nemes urfiak kedvéért lányait is kivitték a pajkos vigalomra és azóta itt is, ott is fölírán a lantpengetés éjjelentek a lányos házak ablakai alatt.

Az éjjeli őrjártat hiába ront rájuk. Ha kevesen vannak, hirtelen elpárolognak, mintha ott senki sem volna. Többed magukkal, fejükre huzva kőnyű keres köpenyegüket, az alabárdosokkal is kikezdenek. A minap is alaposan elagyabugyálták a darabontokat s máig sem sült ki, hogy kik a bűnösök.

— Főbiró uram, szatizfakciót kérek!

E szavakkal toppant be egy reggel Fröhlich János, a kollégium nagytudományu rektora a város házára.

A tudós professzornak gyönyörű hajadon leánya volt s valamelyik istentelen diák az ő ablakai alá csodította a múlt éjjel társait. Oly hangos koncertet rendeztek muzsikáló szerszámokkal, énekszóval, hogy az egész utca megbotránkozott.

Az ott termő drabantokat megszalasztották s valamelyik istentelen diák az ügyes erkélye mögött leskelődő rektor szeme láttára kuszott föl társai hátán Mácsi ablaka alá s benyomván az egyik ölommal szegélyezett üvegkarikat, vérvörös rózsákat dobott be rájta.

S a rózsák az iskola botanikus kertjéből valók. Lopott jószág!

A rektor szavaira mélységes megbotránkozás vett erőt a főbirón.

— Ki fogják puhatolni a tolvajt s példás büntetésben leszen része.

Ezzel megnyugtatóan a tudós matematikust, kikísérte az ajtón, aztán visszafordulván, az asztalnál körmülő nótárius vállára ütött kezével.

— Mit gondol, öcsém uram? kérdezte.

— Bonyolult cirkumstanciák! hangzott a válasza.

A főbiró gondolatokba mélyedten támasztotta alá kezével fejét s az ablakon át kifelé bámult. A piacon eleven élet lüktetett; hétivásár

volt s neki eszébe jutott, hogy ilyenkor nem hívhatja össze tanácskozárs szenátorait.

— Éjszakai ülés létszen! — mondotta a nótáriusnak némi gondolkodás után. s ez szó nélkül fölkel, hogy a darabontok tizedesével hírvitesse a parancsot mindazoknak, akiket illet.

Későre járt az idő. A szenátorok még mit sem végeztek. Klamper főbiró az egész kollégiumot akarta volna inkvizíció alá fogni, míg a rózsától vaj kiléte ki nem derül. A szenátorok azonban ellene voltak indítványának a sok nemes urfiak miatt, akik városukban tanulnak s akik ilyenek zaklatások után bizonyára tömegesen elkerülnék Kézmárk falait, ami nem egy polgár megkárosodásával járna.

— De szenátor uraim, tenni csak kell valamit, fakkadt ki a főbiró. Rossz hire támadt Kézmárknak s aztán meg a szülők nem eresztik ide többé gyermekeiket.

— Tiltassék meg az éjszakai kóborlás, vélté Spermaul, egy tisztas kefekötőmester.

A szenátorok ajka kétféle húzódott a nevetéstől; mintha ezt már eddig is el nem tiltották volna! az indítványtevő azonban tovább fűzte szavait, keményebb büntetést kérve a tilalom ellen vétőkre s az éjjeli őrjártatoknak a céhek legényeivel való megerősítést, akik bizonyára szívesen vállalják magukra a kiténtetést, lévén emberemlékezet óta ellenséges a viszony diák s mesterlegény között.

— Deliberatum est, e szavakkal rekesztette be a főbiró az éjjeli szessziót, kimondván a Spermaul indítványát elfogadó szenátorok határozatát.

A polgároknak is kilencóra ra szabták meg a kimaradás végső idejét s re bene gesta széjjel-oszlottak.

A városházából kijöven, nem tudták mire vélni a piac déli felén hullámzó sokaságot. Ott tolongott az egész város, a Tátra sötéten a magasba nyuló csúcsaira szegvén nyakát.

— Mi légyen az? — kérdezték a kapuban strázsáló darabontól s ez szó nélkül a nagyszalóki csúcs felé bökött, mely olybá tűnik föl Kézmárk fölül, mint valami otromba, kucsmás óriás. Most pedig, mintha óriási kucsujához csillogó drágakövel odaerősített aranyos forgót varrtak volna, terebélyes farku kométa lebegett a hegycsúc fölött a csillagos égen, épen csak érintvén a körvonalait a mennyboltozat széléről élesen elváló hegyóriás tetéjét.

— Háboru létszen, rebesgették az emberek.

— Vagy még nagyobb istencsapása ér, tódították mások.

A szenátorok a nép közé vegyültek, csillapítani igyekezvén a fölízgatott kedélyeket.

— Fröhlich rektor tudni fogja, mit jelent, kiabálta néhány diák.

— Igazság! vélté a főbiró. Matematikus létere ismeri az ég titkait.

Magához intvén a város nótáriusát, a piacra nyúló utcába fordult be vele, hogy a tudóst a kései órában lakásán fölkeresse. Fröhlich uram pedig több mint egy órája, hogy eltávozott hazulról. A kollégiumba ment, hogy messzelátó tubusával a kométát szemügyre vegye. Sietségében még a háza kapuját is nyitva felejtette s a város főbirája fejszaválva lépett be kísérvével rajta, mivel ha eleven is az élet odakünn, gondos polgár bereteszeli kapuját, mire sötét va.; arra való az ajtó kopogtat, hogy becsületes ember nyomban beeresztessenek, ha megrántja.

A keresztboltozatos pitvarban koromsötétség honolt, Klamper főbiró a nótárius nyomában tapogatózva igyekezett a szűk lépcsőház felé kerülni s midőn odatalálván a nyílt folyosóra nyíló lépcső végére érték, meglepetve állottak meg.

Egy legény meg egy leány csókoltozott a folyosón. A hivatalban jövevények léptei zajára a legény keresztülvette magát a korlátot s szerencsésen le is ereszkedik a folyosó kezégyébe kerülő faozlopán, ha a macskaként mellette termő nótárius galléron nem ragadja.

— Te vagy, Köcski Pál! szóltal meg ridegen a főbiró, mire hűséges csatlósa elébe állította. — Rózsát is loptál. Tilosra vetemedtél. A leányt is gyáván cserben akartad hagyni, akit a gyalázat felé sodortál. No majd érezetni fogjuk veled törvényeink szigorúságát, ha nemes ember is vagy.

A kollégium leghírhedtebb diákja volt Köcski, tudta ezt róla a professzor szelid, jövevelelő leánya is, mégis lobbort vetett szíve szeme tüzes nézésétől amaz erdci multságban. Apja korholta, amiért ablakai alatt sételnekedik, ő még obban beléje bolondult s midőn a fű nesztét vévén Fröhlich távozásának, a házukba merészkedett, nem szökött meg előle a folyosóról, a honnan a nagyszalóki csúc fölött a magasságba meredező csodát nézte remegő szívvel, hanem szó nélkül a nyakába bontult. S most nem szökik be a szobába szegyenében a főbiró föl. A kedvesét miatta fenyegető veszedelmet megértvén, csöndes zokogásra fakadt. S mikor a nótárius karon ragadta Köcskit, hogy feljebbvalója parancsára elvezesse, odaborult a főbiró lábai elé s szivettepő könyörgésre fakadt.

— Ő nem tehet róla, rebegte zokogva.

Nekem kellett volna ridegen viselkednem irányában. Szeretem. Ha van, kinek megvallhatom, ki jó tanácsával szenvedéseim eltűrésében állhatosságra gerjeszt, sohasem tudja meg, hogy szeretem. Edesanyám régen meghalt. Apám tudományán kívül mivel sem tördök. Velem sem. Csak akkor korhol, ha diákjai ablakaim alá csődülnek. Senkim sincs. Ő talán sohasem lehet az enyém. De azért ne bántás. Könyörüljön főbiró uram. Klamper Márkus meghatottan emelte föl a leányt; eszébe villant, hogy a fiúnak nemes ember létere szülei sohasem fogják megengedni, hogy a tudós lányát, a szegény polgárlányt feleségül vegye. Aztán Köcskire emelte szemét. Szép szájjal bajuzos legény volt s eszébe villant, ha van embersége, meg fogja tudni törni az akadályokat, melyek a Málcival való egykbelekése elé tornyosulnak.

— Akarod a botrány hírébe keverni a leányt? kérdezte csöndesen a magát kényelmetlenül érző legénytől, a kit a nótárius karjánál fogva még mindig magához kapcsolt.

— Eszemágában sem volt! hebegte ez.

— Hát feleségül akarod venni Fröhlich uram leányát?

Erre Köcski még nem gondolt, de megértvén, hogy csak ezzel mentheti meg a leányt a botránytól, ráállott.

— Nemesi becsületszavadra? kérdezte a főbiró emelkedett hangon s midőn a diák szeme a minden ízében remegő lány karcsu természetére esett, mélységes őszinteséggel ismételte Klamper szavait.

Elmult a nyár. Az inségnek híreről sem rebesgetnek többé Kézmárkon, csak olyan szüken élnek az emberek most is, mint máskor.

Oly rideg a föld itt, hogy nem nagy a különbség, akár beüt a termés, akár nem.

A kométa is letűnt az égről s egyéb veszedelem nem támadt nyomában, mint Köcski Pál és Fröhlich Mácsi házassága, melyet tudniillik Spermaul szenátor tart annak, a kinek bölcs kijelentése szerint a szerelmi boldogság alapföltétele az, hogy ki-ki hozzá illő párjával kössön csak holtig tartó frigyét.

A figyelmes férj.

Egy figyelmes, ifju férjfel történt meg ez az eset. Hivataiba menet, egy madárkereskedő kirakatában nagyon megtetszett neki egy papagály. Bement a boltba, megvette a madarat és hazaküldte a feleségének.

Délután a figyelmes, ifju férj hazajött ebédelni. Az első kérdése persze ez volt:

— Megkaptad a madarat?

— Megkaptam! — felelte az asszonyka és azután neki láttak az ebédnek.

A leves, a marhabús pompásan izlett a férjnek; de különösen izlett neki a szárnyas. Háromszor is vett belőle a tányérjára és a végén is nagyokat csánaszogott elragadtatásában.

— Te asszony — kérdezte aztán — mi volt ez? Kacs? Liba? Csirke?

— Ez a papagály volt! — felelte az asszony.

— A papagály? Hát te azt megsütötted?

— Meg én!

— De hiszen az a madár beszélni tudott!

— Beszélni tudott!... Hát akkor — mért nem szólt? ...

KOCSIFÉNYEZŐ és NYERGES

üzletemet a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom.

Raktárt tartok mindennemű ruganyos hintókból és különböző üzleti kocsikból. **Javításokat** a leggyorsabban és jütányos árban készítek.

Hirtling Pál kocsigyártó,

Székesfehérvár, Tolnai-utca 16.

Legjobb magyar pezsgő a

Főraktár Székesfehérvár részére:

Kováts Pál csemegekereskedésében.

ÉLŐKERÍTÉS.

Gleditschia, elősvény.

Bármily talajban gyorsan fejlődik, sűrű, nagy töviseivel embernek és bármily állatnak ellentáll, kitart 70-80 évig, nevelhető oly sűrűn, hogy apró csirke, malac stb. sem mehet át; ez a legelősebb örökös áthatatlan kerítés. Főelőnye még az is, hogy egész május közepéig a legjobb eredménnyel ültethető, mert a csemeték felásva jeges pincében tartatnak. Ezer darab 12 korona, rendszeren ültetve 50 méter kerítéshez elég. Nyomatott ültetési és kezelési képes utasítást minden rendeléshez adok. Akinak élőkerítés nem felel meg, szállíthatok sodronyszövetet, a legkötelesebb gyártmányt, olcsón 100, 150 és 200 cm. szélességet.

Szőőlugas

minden háznak legszebb díszje, egy gyűjtemény 8 fajból 20 ló, egy ló 2-300 fűrtöt terem.

Szőőlőtványok

táblás ültetések és hánylel pótlására, 80 legkiválóbb bor- és csemege-faj, szigorúan válogatott, tökéletes forradású és fajtiszt, duggyökörű példányok.

Delaware

sűrű vessző minden szőlő megfakad, csak az a legnemesebb faj, melyből én 18 év alatt 40 holdat ültettem, 35 hektó terem holdanként, bora édes, erős, oltani, permetezni nem kell és kezeléséhez semmi tudomány sem kell, ezért ellensége sok tudományos szőlőintéző.

Bővebb leírást és KÉPES ÁRJEGYZÉKET tanulságos tartalommal és mindenhez teljes tájékoztatóval ingyen és bérmentve küld:

NAGY GÁBOR szőlőnagybírtokos, NAGY-KÁGYA.

Levelezés minden nyelven.

NAGY DIJPÁLYÁZAT.

Hogy cégünkre, árunk jószágára a nagyközönség összes rétegeinek figyelmét felhívjuk, elhatároztuk, hogy egy általános

nagy díjpályázatot

rendezünk olyképp, hogy abban hazánk összes lakói részt vehetnek minden fáradság és költség nélkül.

Cégünk ötven élő magyar kitünőségnek, ugymint: színésznő, énekesnő, színész, író, festő, zeneszerző, szobrász stb. nevét és születési évét, hónapját és napját borítékba zárva és lepecsételve

Cottely Géza dr. kir. közjegyző urnak,

(lakik Budapest, VIII., József-körút 2.)

megőrzés végett átadott minden egyes boríték egy-egy értékes nyereményt, összesen tehát

ötven nyereményt,

köztük nagyon értékeset is jegyeztünk fel és pedig:

1. díj 300 korona aranyban.
2. „ 1 grammofon 6 drb lemezzel.
3. „ 1 fonograf 6 drb lemezzel.
4. „ 1 kitünő hegedű, tokban.
5. „ 1 kitünő harmonika.
6. „ 1 igen finom fuvola.
7. „ 1 kitünő citera.
8. „ 1 kitünő ariston 10 hangjeggyel.
9. „ 1 kitünő intona 10 hangjeggyel.
10. „ 1 madárutató.

és még negyven darab igen érdekes nyeremény tárgy.

Azok a pályázók, kiknek születési éve, hónapja és napja az ötven kiválasztott kitünőségünk bármelyikének születési idejével teljesen egyezik, azon nyereményre tarthat igényt, amely nyeremény a lepecsételt borítékra jegyezve van.

Akik tehát a pályázatban résztvenni óhajtanak, nem kell mást tenniök, mint pontos címüket és születési évüket, a napot egy levelező lapra írva lehető leggyorsabban hozzánk beküldeni és pedig azért, mert azon esetben, ha több pályázó születési napja egyezik, úgy az részesül előnyben, kinek felelete előbb érkezett be, amit a postabélyeg kelte bizonyítani fog. Az ötven kitünőségnek születési ideje

1841. január 1-től 1890. december 31. közt váltakozik.

A pályázatok beküldésének határideje 1907. április hó 25-ike, a pályázat eredmények kihirdetése és a díjak kiosztása 1907. május hó 2-án lesz eszközözve.

Hazafias tisztelettel

Sternberg Ármin és Testvére

cs. és kir. udvari hangszergyárosok. Nagy zongororaktár és zongorakölcsönző intézet. Az összes létező hangszerek dusan felszerelt raktára.

Budapest, VII., Rakóczi-út 36. sz.

Arjeggzék mindenféle hangszerekről bérmentv és ingyen.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára

Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 90 fill.

Keil-féle arany-fénymáz képkerekeknek 40 fill.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Székesfehérvárott:
Flits Pál és Langraf Gábor és Fia
Jókai-utca.

Bicske: Keller Szilárd.
Sárbogárd: Braun Miksa.
Veszprém: Bakos Kálmán.

